

Äänitteen nimi: 2020-09-25 TEM Tiina Koljonen.mp4

Äänitteen kesto: 00:17:09

[äänite alkaa]

Puhuja 1 [00:00:01]: Hyvää iltapäivää kaikille myös siellä kuuntelupuolella, striimatun lähetyksen suunnalla. Useassa esityksessä on jo vilahdellut hanke nimeltä Hiisi ja Hiisi on lyhennys sanoista Hiilineutraali Suomi 2035, ilmasto- ja energiapolitiikan toimet ja vaikutukset.

Puhuja 1 [00:00:30]: Me tiedämme jo tällä hetkellä, että hiilineutraalisuus käytännössä pystytään saavuttamaan hyvinkin erilaisia polkuja pitkin. Meillä on ollut jo aikaisempia tutkimushankkeita, missä on hahmoteltu näitä erilaisia polkuja miten Suomi voisi saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä. Käytännössähän teknologiat kehittyvät, markkinat kehittyvät, ihmisten arvot ja asenteet ja käyttäytyminen muuttuvat, eli epävarmuudet ovat merkittäviä jopa sinne vuoteen 2030 mennessä, kun mietitään minkälaista kehitystä voidaan ajatella. Tässä on kaksi esimerkkiä aikaisemmasta hankkeesta miten punainen viiva kuvaa sitä, että miten meidän kokonaispäästöt kehittyvät kahdessa erilaisessa polussa, ja sitten toisaalta siellä viivan yläpuolella, nollaviivan yläpuolella näkyy se, että miten kasvihuonekaasupäästöt vähenevät ja toisaalta kaksi erilaista polkua siihen miten maankäytön nettonielut kehittyvät erilaisissa poluissa.

Puhuja 1 [00:01:57]: Mutta näissä aikaisemmissa selvityksissä ei varsinaisesti ole mietitty politiikkaa, eli siinä mielessä me olemme nyt hieman uudenlaisen selvityksen rinnalla, mutta taustatyötä on tosiaan tehty jo paljon. Eli kun katsotaan ihan vain tällaista teknologianeutraalia kustannustehokasta polkua mitä tuossa hahmoteltiin, niin näissä aikaisemmissa selvityksessä todettiin, että päästövähennystarve nykytasosta olisi noin 5-10 prosenttia vuodessa, fossiilisten polttoaineiden polton päästöjen vähennystarve nykytasosta jopa 65-90 prosenttia, teollisuuden prosessiperäisten päästöjen vähennystarve 40-50 prosenttia nykytasosta, maatalouden päästöjen vähennystarve 20-30 prosenttia nykytasosta, eli käytännössä kaikki sektorit joutuvat näihin talkoisiin joka tapauksessa.

Puhuja 1 [00:03:07]: Ministeri Mikkosen puheenvuorossa ja Magnus Sederlögin puheenvuorossa oli jo tästä 55 prosentin tavoitteesta, mitä komissiossa nyt on esitetty ja näissä aikaisempien selvitysten perusteella, niin itse asiassa se on myös linjassa tämän Suomen hiilineutraalisuustavoitteen kanssa. Eli meidän aikaisemmissa selvityksissämme lähtökohtaisesti tuli jo esille, että nykyisillä politiikoilla välttämättä 2030 tavoite ei ole riittävä, vaan sitä olisi hyvä kiristää jo siellä 2030 mennessä.

Puhuja 1 [00:03:54]: Tämän Hiisi-hankkeen tavoite, mikä tässä aikaisemminkin on jo tullut esille, on tukea kansallista ilmasto- ja energiapoliittista päätöksentekoa laatimalla arvioita toimien vaikutuksista. Vaikutusarvioita laaditaan sekä tähän kansalliseen ilmasto- ja energiastrategian valmisteluun, että sitten tähän keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan valmisteluun ja laadintaan, eli Kaisuun. Ja sen lisäksi myös näitä tuloksia hyödynnetään EU:lle tehtävässä raportoinnissa, jota toisaalta sitten hallintomalliasetus edellyttää. Ja toisaalta Petteri Kuvun esityksessä jo vilahti, eli Hiisissä nyt sitten myös huomioidaan kesällä tulevat lainsäädäntöehdotukset tästä uudesta komission ilmastopaketista.

Puhuja 1 [00:04:51]: Hieman näistä Hiisi-hankkeen työskentely- ja analyysimenetelmistä, eli tässä hankkeessa laaditaan sekä laskennallisia että laadullisia vaikutusarvioita. Me laskemme laskennallisia vaikutusarvioita energiajärjestelmään ja kasvihuonekaasupäästöihin kattaen kaikki energia- ja päästösektorit, eli energiantuotantosiirto, rakennukset, rakentaminen, liikenne, teollisuus, maatalous, f-kaasut ja niin edespäin, jätehuolto voidaan vielä mainita. Mukana ovat maankäyttösektorin eli tämän LuluCF -sektorin vaikutusarviot, eli laskennalliset vaikutusarviot. Me laskemme taloudelliset vaikutusarviot eli kansantalouden arviot, mukaan lukien myös alueelliset vaikutukset. Tässä oli jo kysymys siitä, että huomioidaanko kunnat, niin pyritään joka tapauksessa alueellisia vaikutuksia myös arvioimaan. Ja pitkälti laadullisia arvioita lisäksi laaditaan, mitkä ovat ihmisiin, luontoon, rakennettuun ympäristöön ja niin edespäin.

Puhuja 1 [00:06:05]: Meillä on myös mahdollisuus arvioida laskennallisesti vaikutuksia terveyteen, mutta se jää nyt nähtäväksi, että kuinka pitkälle me tässä itse asiassa ehdimme.

Puhuja 1 [00:06:19]: Skenaariot ovat tässä myös aikaisemmin vilahdelleet eri puheenvuoroissa, eli tässä ilmasto-energiastrategian ja Kaisun laadinnassa kekeistä on näiden skenaarioiden määrittelyt, eli puhutaan WEM- ja WAM-skenaarioista, WEM With Existing Measures ja WAM With Additional Measures. WAM kuvaa sitä politiikkaskenaarioita millä saavutetaan hiilineutraalisuus, ja WEM puolestaan nykyisiä toimia ja nykyistä kehitystä, ja minkälainen ura sillä saavutetaan.

Puhuja 1 [00:07:01]: Ja nyt sitten tässä koko skenaariotyössä on itse asiassa hyvin keskeistä ymmärtää, että mitkä näiden skenaarioiden erot ovat. Ja mitä nyt tässä jo Petteri Kuuva mainitsi, eli ei ole tärkeää katsoa, että mikä on mikäkin tarkka numeroarvo jonakin vuonna, vaan se että minkälaisia eroja on näiden WEM- ja WAM-skenaarioiden välillä. Ja kun me tarkastelemme niitä eroja, niin me pystymme hahmottamaan sitä, että mitkä politiikkatoimet olisivat hyviä ja johtaisivat suotuisaan kehitykseen, mutta tärkeää on myös näiden politiikkatoimien mitoitukset eli kuinka suuria toimia me tarvitsemme. Keskeistä on myös politiikkatoimien ajoitus, eli koska meidän pitäisi viimeistään tiettyjä politiikkatoimia saada käytäntöön, jotta muutos tapahtuu riittävällä nopeudella.

Puhuja 1 [00:08:02]: Nyt mitä me olemme, me olemme jo viime kevään aloittaneet Hiisi-hankkeen. Me olemme tällä hetkellä rakentamassa tätä WEM-skenaariota, eli siellä nyt peruselementit ovat jo tiedossa, niin me olemme juuri nyt avanneet Hiisille www-sivut. Sinne on nyt kerätty jo lähtökohtia tästä WEM-skenaariosta, eli minkälaisia asioita siellä on sisällä. Ja sitten tosiaan tämän WAM-skenaarion määrittelyt, niin me tarvitsemme tietoa uusista politiikkatoimista, eli mitä me sitten loppujen lopuksi laskemme näillä erilaisilla ohjelmistoilla. Ja mitä Petteri Kuuvakin tässä mainitsi, eli WEM ja WAM eivät kuitenkaan ennusta tulevaisuutta, vaan näillä instrumenteilla pyritään arvioimaan eri toimien vaikuttavuutta.

Puhuja 1 [00:08:56]: No sitten uutena elementtinä esimerkiksi verrattuna aikaisempaan energia-ilmastostrategiaan, on toimialojen vähähiilitiekartat, ja se on myös meillä yksi keskeinen lähtökohta eri analyyseille. Me katsomme näistä tiekartoista erityisesti päästövähennysten toteuttamista kokonaisuutena, eli laaditaan synteesi tiekartoista. Me katsomme siellä, että mitä eri tiekartoissa on esitetty investointitarpeista, tutkimus-, kehitys-, innovaatiotukien tarpeesta, osaamis-koulutustarpeista, ja erityisesti arvioimme niitä kiireellisimpiä ja vaikuttavimpia politiikkatoimia. Erityisesti tärkeää on arvioida näitä teollisuuden päästö- ja energiataseita nyky- ja lisätoimin, eli mitä siellä tiekartoissa näistä asioista on kerrottu.

Puhuja 1 [00:09:50]: Ja itse asiassa kun tässä tuli esille myös kysymys siitä, että arvioidaanko kansantalouden arvioita myös viennin näkökulmasta, niin tiekartat tulevat olemaan myös yksi tärkeä lähtökohta siitä, että me pystymme myös pohtimaan sitä teollisuuden vientiä ja vientipotentiaalia.

Puhuja 1 [00:10:13]: Meillä nämä Hiisi-analyysit toteutetaan laajassa yhteistyössä, eli tässä näkyy hieman yksityiskohtia. Meillä on laaja ohjausryhmä, jossa TEM eli Petteri Kuuva toimii puheenjohtajana. Meillä on viisi tutkimuslaitosta, eli VTT on tässä koordinoivana tahona ja lisäksi on Luonnonvarakeskus, Suomen ympäristökeskus, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos ja Pellervon taloustutkimus. Lähtökohtaisesti meillä on noin 40 eri alojen tutkijaa tässä mukana, eli varsin mittava konsortio kaiken kaikkiaan.

Puhuja 1 [00:10:53]: Meidän työmme vahvuutena on se, että meillä on myös hyvin monipuolinen laskennallinen mallinnusarsenaali tässä näin, eli laaditaan talousarvioita, järjestelmätason analyysia, meillä on sektorimallinnusta, maankäytön mallinnusta, terveystaloudellista mallinnusta ja niin edespäin.

Puhuja 1 [00:11:14]: Hieman hahmottelua siitä, että miten osatehtävät toteutuvat ja mitkä ovat niiden järjestykset, eli hieman vaikea on sanoa tarkkoja päivämääriä saati kuukausia. Siellä ylhäällä näkyy näitä laadullisia analyyseja. Tällä hetkellä on aloitettu sektorianalyyysien laadinta ja kun nämä sektorianalyytit ovat valmiita tai tiedetään mitä elementtejä tulee sinne WEM- ja WAM-skenaarioihin, niin lähdetään näihin järjestelmätason tarkasteluihin, mukaan lukien maankäyttösektori, ja siellä loppupäässä on sitten kansantalouden ja alueen taloudelliset tarkastelut.

Puhuja 1 [00:12:00]: Lähtökohtaisesti Hiisi-työn tulokset tulevat toimimaan päätöksenteon tukena. Käytännössä kokonaisuus on erittäin laaja, se on kompleksinen, se ei varmasti tule ratkeamaan kerralla. Me tarvitsemme toisaalta siihen tätä monitieteellistä osaamista, katsotaan eri näkökulmista kehitystä ja vaikutuksia. Meillä on myös aivan uusiakin tutkimuksellisia näkökulmia, esimerkiksi jos puhutaan tästä oikeudenmukaisesta siirtymästä, komissiollakaan ei ole selkeitä indikaattoreita tai kriteereitä siitä, että miten tätä käytännössä mitataan, onko tässä selvityksessä että laadimme me analyyseja siitä, että jos tehdään politiikkatoimia, niin kuinka oikeudenmukaista tämä on vai tuleeko tähän jonkinlainen feedback-luuppi sen suhteen, että pitääkö joitain asioita tarkistaa.

Puhuja 1 [00:13:05]: Nämä tiekartat ovat uusi elementti, jotka tuovat lähtötietoja vaikutusten arviointiin. Tämä kuva tässä oikealla ehkä symboloi sitä, että siinä vaiheessa kun ulkona näyttää tältä, niin meillä pitäisi olla jo aika paljon asioita tiedossa. Ja toisaalta voi sanoa, että varmaan joutuu jo muutaman kierroksenkin tekemään, jotta sitä lunta ei sitten sada sinne tupaan. Mutta tosiaan mitä Petterikin tässä mainitsi, eli me odotamme kuumeisesti niitä politiikkatoimia sieltä hallituksen suunnalta ja ministeriöiden suunnalta, koska meillä on nyt valmiudet lähteä näitä laskemaan. Mutta nämä tosiaan asiat eivät ratkea päivässä, vaan se koneisto on raskas, ja sen pyörittäminen vie sitten tietyn oman aikansa.

Puhuja 1 [00:14:02]: Meillä on myös tärkeää tämä sidosryhmien ja kansalaisten osallistaminen. Alunperin suunnitelmassa oli erilaisten workshopien ja tilaisuuksien järjestäminen. Ne ovat edelleen meillä siellä suunnitelmissa, mutta nyt täytyy hieman miettiä uudemman kerran, että miten nämä käytännössä toteutetaan.

Puhuja 1 [00:14:24]: Ja tässä vielä yhteystiedot, ja tosiaan suosittelen jos haluaa tarkistaa jotain tietoja työn etenemisestä, niin kannattaa käydä vilkaisemassa tänne meidän verkkisivuille. Sinne koko ajan lisätään materiaalia, eli pyritään siinä mielessä tähän mahdollisimman hyvään läpinäkyvyyteen myös tutkimushankkeen osalta. Kiitokset.

Puhuja 2 [00:14:55]: Kiitos, Tiina. Täällä viestikenttä laulaa ja ainakin Petteri vastaa kovaa tahtia kysymyksiin. Myös sinun esitykseesi tuli useampi kysymys. Yksinkertaistan tässä kohtaa erään niistä, eli tämä vähähiilitiekarttatyöhön oli hyvin kattava teollisuuden osalta, ja minun täytyy jälleen kerran kiittää liittoja ja osallistuneita ylipäänsä siitä. Mutta kysymys joka voi olla helppo esittää, mutta vaikea vastata, että miten yhteismitallistetaan sitten ne tiekarttojen työn tulokset, että ne toimivat tässä ilmasto-energiastrategian kokonaisuudessa?

Puhuja 1 [00:15:39]: Se on äärimmäisen hyvä kysymys, ja luonnollisesti me emme pysty kaikkia tiekarttoja ja kaikkia tietoja mitä tiekarttoissa on, niin sellaisenaan hyödyntämään. Mutta me erityisesti haluamme katsoa kaikki tiekartat läpi, minkälaisia asioita sinne on kirjattu, minkälaisia lupauksia siellä on eri toimialojen osalta. Siellähän on myös tiekarttoja, missä tietyllä tavalla pyydetään hyvin paljon esimerkiksi valtiohallinnolta. Me pyrimme katsomaan myös sitä, että vaikka esimerkiksi ne arvioit siitä, että kuinka paljon eri toimialat arvioivat investointien määrästä. Investointitkaan eivät ole yhteismitallisia, mutta kuitenkin me saisimme jonkinlaisen hyvin karkean näppituntuman siitä, että mitä jos nämä kaikki laitetaan yhteen, niin minkälaisiin summiin päästään.

Puhuja 1 [00:16:39]: Me olemme aloittaneet haastattelut myöskin, eli pyritään käymään lähestulkoon kaikki toimialat läpi. Kaikkia haastatteluja ei ole vielä käyty, mutta osa ollaan jo, eli tiedetään myös sitä kautta hieman syvällisemmin, että mitä tiekarttoja on laadittu ja miten kyseisiin lukuihin tai numeroihin mitä tiekarttoissa on, niin on päädytty. Mutta lähtökohtaisesti pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan.

[äänite päättyy]